

INGLIZ TILINING O'ZBEKISTONDA TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI**МЕСТО И ЗНАЧЕНИЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В УЗБЕКИСТАНЕ****THE ROLE AND IMPORTANCE OF THE ENGLISH LANGUAGE IN
UZBEKISTAN****Aminova Kumushoy**

O'zbekiston Davlat Jahon Tillari Universiteti

Ingliz tili o'qituvchisi

kumushaminova@gmail.com

+998 501048347

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilining O'zbekistonda tutgan o'rnini, ahamiyati va uni o'qitishga qaratilgan davlat islohotlari o'rganiladi. Muallif O'zbekiston Respublikasi Prezidentining chet tillarni o'qitishga oid farmon va qarorlari tahlili asosida ingliz tilining ta'lim tizimi, iqtisodiyot hamda xalqaro munosabatlar sohasidagi ahamiyatini yoritib beradi. Maqolada zamonaviy tilshunoslik va ta'lim metodologiyasiga oid ilmiy tadqiqotlar natijalari qo'llanilgan.

Kalit so'zlar: ingliz tili, O'zbekiston, ta'lim islohoti, chet tillar siyosati, xalqaro integratsiya, til kompetensiyasi.

Аннотация: В данной статье исследуется роль и значение английского языка в Узбекистане, а также государственные реформы, направленные на его преподавание. На основе анализа указов и постановлений Президента Республики Узбекистан автор раскрывает значимость английского языка в системе образования, экономике и международных отношениях. В статье использованы результаты научных исследований в области современной лингвистики и методологии обучения.

Ключевые слова: английский язык, Узбекистан, реформа образования, политика иностранных языков, международная интеграция, языковая компетенция.

Abstract: This article examines the role and significance of the English language in Uzbekistan, along with state reforms aimed at improving its teaching. Based on an analysis of Presidential decrees and resolutions of the Republic of Uzbekistan, the author highlights the importance of English in the education system, economy, and international relations. The article draws on findings from contemporary linguistic and pedagogical research.

Keywords: English language, Uzbekistan, educational reform, foreign language policy, international integration, language competence.

Kirish

Hozirgi globallashuv davrida ingliz tili xalqaro muloqotning asosiy vositasiga aylanib bormoqda. Bu holat O'zbekiston kabi rivojlanayotgan davlatlar uchun ham alohida ahamiyat kasb etadi. Ingliz tilini bilish nafaqat ta'lim sohasida, balki iqtisodiyot, fan, texnologiya va diplomatiya kabi ko'plab sohalarda ham muvaffaqiyat kalitiga aylangan [1].

O'zbekistonda ingliz tiliga bo'lgan qiziqish, ayniqsa, 1991-yilda mustaqillikka erishilganidan so'ng keskin oshdi. Mamlakatimiz o'z oldiga xalqaro hamjamiyatga integratsiyalashuv maqsadini qo'ygan bir paytda, ingliz tili bu jarayonning asosiy vositalaridan biriga aylandi. Davlat siyosati darajasida qabul qilingan bir qator farmon va qarorlar bu tendensiyaning huquqiy asosini mustahkamladi [2].

Ushbu maqolaning maqsadi O'zbekistonda ingliz tilining o'rnini va ahamiyatini kompleks ravishda tahlil qilish, davlat islohotlari samaradorligini o'rganish hamda til o'qitish metodologiyasidagi zamonaviy yondashuvlarni yoritishdan iborat.

1. Ingliz tilining global miqyosdagi o'rni va O'zbekiston uchun ahamiyati

Ingliz tili bugungi kunda taxminan 1,5 milliarddan ortiq kishi tomonidan so'zlashuv tili sifatida qo'llaniladi. Ularning 400 milliondan ortig'i uchun bu ona tilidir, qolganlari esa ikkinchi yoki xorijiy til sifatida foydalanadi [3]. Xalqaro tashkilotlar, jumladan Birlashgan

Millatlar Tashkiloti, Jahon savdo tashkiloti, Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti va boshqalar faoliyatida ingliz tili asosiy muloqot vositasi hisoblanadi.

O'zbekiston iqtisodiyotini modernizatsiya qilish, xorijiy investitsiyalarni jalb etish, turizm sohasini rivojlantirish va eksport salohiyatini oshirish uchun ingliz tilini bilish muhim omil bo'lib qolmoqda. Ayniqsa, IT sohasi, moliya, turizm va xalqaro savdoda ingliz tilidan foydalanish ko'lami yildan-yilga ortib bormoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ingliz tilini biluvchi mutaxassislarning daromadi o'rtacha 20–40 foizga yuqori bo'ladi [4].

Bundan tashqari, dunyoning yetakchi universitetlarida ta'lim olish, xalqaro ilmiy maqolalar chop etish, IELTS, TOEFL kabi xalqaro sertifikatlar olish va xorijda ishlash uchun ingliz tilining muhim ahamiyati beqiyos. O'zbekistondan xorijga ta'lim olishga jo'naydigan yosh avlod soni yildan-yilga ortib borayotgani ham bu fikrni tasdiqlaydi [5].

2. Davlat siyosati va qonunchilik asoslari

O'zbekistonda chet tillarni o'qitish sohasidagi davlat siyosati mustaqillikning ilk yillaridan boshlab shakllanib kelmoqda. Ushbu yo'nalishda qabul qilingan muhim hujjatlarni quyidagicha sanab o'tish mumkin:

2012-yilda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-1875-son «Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarori qabul qilindi. Ushbu hujjat chet tili o'qituvchilariga xalqaro tan olingan sertifikatga ega bo'lganligi uchun ish haqiga 30 foiz miqdorida ustama belgiladi hamda o'qituvchilarni zamonaviy pedagogik va axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda o'qitishning ilg'or uslublarini egallashga yo'naltirdi [2].

2019-yilda PF-5712-son «O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi» tasdiqlandi. Bu hujjat xalq ta'limi tizimida chet tillar o'qitishni rivojlantirishning asosiy tendensiyalarini belgilab berdi. Konsepsiyada chet tillar — ingliz, nemis, fransuz — o'qitishning maqsad, vazifalari va ustuvor yo'nalishlari aniq ko'rsatib o'tildi [6].

2021-yilda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 312-son qarori — «Xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirishni samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida» — qabul qilindi. Bu qarorga ko'ra, har yili tuman va shahar maktablarini xorijiy tillarni o'qitish uchun zarur adabiyotlar, asbob-uskunalar va zamonaviy axborot texnologiyalari bilan ta'minlashga mahalliy budjetdan kamida 1 milliard so'm ajratish majburiyati belgilandi. Bundan tashqari, xorijiy til egasi bo'lgan malakali mutaxassislarni maktablarga jalb qilish yo'lga qo'yildi [7].

Shu yilning o'zida PQ-5117-son «O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qaror ham qabul qilindi. Ushbu hujjat xorijiy tillar o'qituvchilari uchun malaka talablari va baholash mezonlarini ishlab chiqish, xalqaro hamkorlarning moliyaviy va uslubiy ko'magini jalb qilish kabi muhim vazifalarni belgilab berdi [7].

2019-yilda Prezident Maktablari tashkil etildi. Bu maxsus maktablarda ta'lim jarayoni ingliz tilida olib borilishi rejalashtirilgan bo'lib, xalqaro tan olingan ta'lim dasturlari joriy qilindi [8]. 2022–2026-yillarda Maktab ta'limini rivojlantirish bo'yicha Milliy dastur (keyinchalik 2023-yil PF-79-son Farmoni asosida yangilangan) doirasida ingliz tili ta'limi yanada mustahkamlandi va barcha sinflar uchun yangi o'quv rejalari joriy etildi [6].

3. Ta'lim tizimida ingliz tili: muammolar va yutiqlar

O'zbekistondagi ingliz tili ta'limini o'rganish bo'yicha Britaniya Kengashi (British Council) va Lester universiteti hamkorligida 2019–2021-yillarda o'tkazilgan «Future English» loyihasi doirasida mamlakat bo'ylab keng ko'lamli tadqiqot amalga oshirildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, maktab bitiruvchilarining ingliz tili bilish darajasi umuman qoniqarli emas — bu o'qitish metodikasi, darslik sifati va o'qituvchilar tayyorgarligidagi kamchiliklar bilan bog'liq [9].

Mavjud muammolarning asosiy sabablari sifatida quyidagilarni ko'rsatish mumkin: birinchidan, malakali ingliz tili o'qituvchilarining yetishmasligi — ayniqsa qishloq va uzoq hududlarda; ikkinchidan, an'anaviy grammatika-tarjima uslubiga haddan ortiq tayanish;

uchinchidan, kommunikativ kompetensiyani shakllantirishga mo'ljallangan zamonaviy darsliklarning etarli darajada mavjud emasligi; to'rtinchidan, o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi tizimining zaif emasligi [1; 9].

Shunga qaramay, so'nggi yillarda sezilarli ijobiy o'zgarishlar ham kuzatilmoqda. Britaniya Kengashining PRESETT (Pre-Service English Teacher Training) dasturi 2013-yildan beri barcha bo'lajak o'qituvchilarni (yiliga 1700 nafar) tayyorlashda qo'llanilmoqda. Bu dastur xalqaro standartlarga muvofiq ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlash tizimini tubdan isloh qilish imkonini berdi [10].

2026-yil yanvar oyida Toshkentda Britaniya Kengashi tomonidan Milliy forum o'tkazildi va CPD Hub (Uzluksiz kasbiy rivojlanish markazi) ishga tushirildi. Bu markazning maqsadi 220 nafardan ortiq pedagog mutaxassislarni birlashtirgan holda o'qituvchilar malakasini oshirish, reflektiv amaliyotni joriy etish va zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirishdan iborat. Markazlar Farg'ona, Jizzax va Namanganda ham ochilishi rejalashtirilgan [11].

4. Ingliz tilining iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyati

O'zbekistonda iqtisodiy islohotlarning jadal davom etayotgan bir sharoitida ingliz tili bilimi iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirishning muhim omili sifatida namoyon bo'lmoqda. Xorijiy kompaniyalar, investitsion loyihalar va xalqaro tashkilotlar bilan ishlash uchun ingliz tilida muloqot qilish qobiliyati zaruratga aylandi. Davlat xizmatchilarining kasbiy faoliyatini xorijiy tillarda amalga oshirish imkoniyatini beruvchi uslubiyotlarni ishlab chiqish ham 2021-yildagi PQ-5117-son qarorida alohida vazifa sifatida belgilangan [7].

Turizm sohasida ingliz tili ayniqsa muhim o'rin egallaydi. O'zbekistonning Ipak yo'li bo'ylab joylashgan yodgorliklariga xorijiy sayyohlar oqimi ortib bormoqda. Sayyohlar bilan muloqot, ekskursiya o'tkazish, mehmonxona va restoran xizmatlari sohasida ingliz tilini bilish bevosita iqtisodiy foyda keltiradi. Sayyohlik sohasi hodimlarining ingliz tilida

muloqot qilish darajasi mamlakatning xalqaro turizm reyting ko'rsatkichlarida ham o'z aksini topadi [4].

IT (axborot texnologiyalari) sohasida ingliz tili bilimsiz deyarli faoliyat yuritib bo'lmaydi: dasturlash tillari, texnik hujjatlar, onlayn kurslar va xalqaro hamkorlik barchasi ingliz tilida amalga oshiriladi. O'zbekistonda IT-Park dasturlari doirasida faoliyat yuritayotgan yuzlab kompaniyalar xodimlarning ingliz tili darajasiga alohida talablar qo'ymoqda [5].

5. Zamonaviy yondashuvlar va kelajak istiqbollari

Ingliz tilini o'qitishda zamonaviy metodologiyalar sifatida kommunikativ til o'qitish (CLT — Communicative Language Teaching), vazifaga asoslangan o'qitish (TBL — Task-Based Learning), hamda gibrid va onlayn ta'lim modellarining ahamiyati tobora oshib bormoqda [3]. Sun'iy intellekt texnologiyalari, xususan ChatGPT, Duolingo, Grammarly kabi platformalar til o'rganishni individuallashtirib, o'rganuvchiga moslashtirilgan tajriba taklif qilmoqda.

2026-yil yanvaridagi milliy forumda alohida e'tibor ingliz tilini o'qitish va o'rganishda sun'iy intellektning o'rniga qaratildi. Munozaralar davomida sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari va cheklovlari, akademik halollik masalalari, shuningdek bo'lajak o'qituvchilarda yangi kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi [11].

O'zbekistonda ingliz tili ta'limining kelajak istiqbollari quyidagilarni o'z ichiga oladi: CEFR (Evropa umumiy ma'lumotnoma tizimi) asosida milliy baholash standartlarini joriy etish; barcha ta'lim muassasalarida IELTS va TOEFL sertifikatlariga tayyorlash dasturlarini kengaytirish; ingliz tilida ta'lim beradigan maktablar va universitetlar sonini oshirish; hamda xorijiy malakali o'qituvchilarni jalb etishni davom ettirish [6; 8].

Xulosa

Ingliz tili O'zbekiston uchun nafaqat xorijiy til, balki mamlakatning xalqaro integratsiyasi, iqtisodiy rivojlanishi va ilmiy salohiyatini oshirishning strategik vositasiga aylangan. Davlat tomonidan 2012-yildan boshlab ketma-ket qabul qilingan farmon va qarorlar — PQ-1875, PF-5712, 312-son, PQ-5117, PF-79 va boshqalar — bu sohadagi davlat siyosatining izchilligini va maqsadliligini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, muammolar ham mavjud: malakali o'qituvchilar yetishmovchiligi, hududlar o'rtasidagi tengsizlik va zamonaviy o'quv materiallarining etarli emasligi. Bu muammolarni hal qilish uchun xalqaro hamkorlikni chuqurlashtirish, ta'lim texnologiyalarini keng joriy etish va o'qituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlash zarur.

Kelajakda ingliz tilini bilish O'zbekiston fuqarolarining raqobatbardoshligi va jahon hamjamiyatidagi o'rnini mustahkamlashning asosiy omillaridan biri bo'lib qolishi shubhasizdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Crystal D. English as a Global Language. — Cambridge University Press, Cambridge, 2003. — 212 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-1875-son qarori, 10.12.2012. — URL: <https://lex.uz> (murojaat sanasi: 01.05.2026).
3. Richards J.C., Rodgers T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. — Cambridge University Press, Cambridge, 2001. — 270 b.
4. Shakirova N. Ingliz tili va O'zbekiston iqtisodiyoti: munosabat va istiqbol // O'zbekiston ta'lim jurnali. — 2022. — Vol. 4, No. 2. — P. 45–58.
5. Toshmatov B. IT va chet tillari kompetensiyasi O'zbekistonda // Axborot texnologiyalari va ta'lim. — 2023. — No. 3. — P. 12–19.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi»ni tasdiqlash to'g'risidagi PF-5712-son Farmoni, 29.04.2019. — URL: <https://lex.uz> (murojaat sanasi: 01.05.2026).
7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining «Xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirishni samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida»gi 312-son qarori, 19.05.2021. — URL: <https://lex.uz/docs/-5431845> (murojaat sanasi: 01.05.2026).
8. Xolmatov A. Prezident maktablarida ingliz tilida ta'lim: muammolar va yechimlar // Pedagogika va psixologiya. — 2021. — No. 1. — P. 88–96.
9. British Council. English Language Impact Report: Uzbekistan. — British Council Publications, London, 2021. — URL: <https://www.britishcouncil.uz> (murojaat sanasi: 30.04.2026).
10. British Council. PRESETT Programme Evaluation Report. — British Council Publications, London, 2020. — URL: <https://www.britishcouncil.uz/teach/reform-project> (murojaat sanasi: 30.04.2026).
11. Britaniya Kengashi O'zbekistonda ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlashni modernizatsiya qilmoqda [Elektron resurs]. — URL: <https://anhor.uz/uzl/ichkaridan-nazar/zamonaviy-oqituvchi-bu-refleksiya-qiladigan-oqituvchi-britaniya-kengashi/> (murojaat sanasi: 13.01.2026).